

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“

виносить: в Австрії:
 за цілий рік 24 К
 за пів року 12 К
 за чверть року 6 К
 на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною ви-
 силкою 7 долярів або 14 рублів;
 з висилкою двічі в тижні 6 до-
 лярів або 12 рублів; з висилкою
 що суботи 5 долярів або 10 руб.
 Поодиноке число по 10 сотиків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько - сусільний днівник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Небезпечні мрії.

Кожда війна приносить богато всіляких, і то звичайно цілком непредвиджених несподіванок. Терпіння спілле чими, як з рога обильності. Несподіванкою був для Європи союз балканських Славян, несподіванкою їх бутний виступ, несподіванкою апетит на Царгород і той непокріливий тон, з яким маленькі народи відкладають опіку великих держав — словом всю, що тепер діє ся на Балкані, є одною величезною несподіванкою.

Тай не тілько на Балкані.

Війна, як камінь, кинений на спокійне плесо, не тілько розвиває тій верстві води, на котрі впав, але зворушує і бентежить ціле озеро.

Зворушена війною атмосфера дріжить і філок чимраз дальше. Люди бентежать ся, тревожать, бояться несподіванок і разом з тим несподіванки роблять.

Для нас несподіванкою, і то великою, є статі поважних польських органів, з котрими привікли ми числити ся. Возьмім орган демократії „Nowy Reform“. Призначати треба, що деякі статі того днівника з часів російської революції, війни російско-антанської і прилуки Босні заслугували на увагу і з боку річевого і формального. Тим пильніше читаємо їх тепер. Читаємо і очам не віримо. Цілковитий брак орієнтації. Зразу вороже відношене до південних Славян, викликане цілком зрозумілим гнівом за їхню гру з огнем, за ту легкодушність, з якою они несли за палену головню в європейську порохівню. Аж нараз читаєм: „Погром Туреччини“; — а разом з тим ентузіастичні похвали на адресу побідоносних Славян, а лайка на ледачого Турка, що мовляв, почувши на мілю Славянина кидав збрюю і дає ногам знати. Тай на тім ще не кінець. За лайкою Турка, прийшла лайка Австрої.

„Погром Туреччини“ — пише Reforma — є для Австрої катастрофою... одної днини може показати ся, що так само, як фіксацію було переконане о конечності удержання Туреччини, так само злудо була гадка, немов то Австрої треба би створити, коли би єї не було.. Австрої може бути тілько сильною, або не буде її зовсім. А як раз тепер насінлі хвилі, коли справа дальшої сили Австрої може рішити ся на довгий час, а може і на все. Навіть тоді, коли Микола І. юшов на підмогу Габсбургам проти збунтованих Мадяр, доля Австрої не була вайжена такими знаками питання, як тепер...“

В такім тоні пише орган демократії, і то не сільської, а міщанської, той, котра найбільше має інтересу в піддержаню високого престижу держави. *Cui bono?* — Бог съявітій вна...

Дипломатія — се не писане статій з дня на день, се обдумана робота на далеку будущину. Під вражінem якогось одного факту, годі каменем кидати на Еренталя і прозивати австрійську політику нездарюю. Війна не скінчена, а до заключення мира ще таки дуже далеко. Ми тілько одно знаємо, що коли би був Еренталь задржав Санджак, то тепер Австрої не мала би нічого до говорення, а так довкола неї обертається нині ціла судьба дальнішої війни і миру. Не треба думати, що міністер заграницьких справ має менше дипломатичного хисту від співробітника навіть найбільшої часописи, але належало би сподівати ся від того останнього трохи більшої обережності у висловах там, де ходить о добро не тілько держави, але й народів, і не тілько народів, але й тих верств народу, які дотична часопис заступає.

Перейдім до представника польського консервативного табору. В „Czasie“ стрічаємо також дописи, навіяні якоюсь дуже то дивною тревогою, котра не гармонізує ані з віком, ані з повагою того днівника. Одні читали мітам, що 9 міліонів південних Славян має 900.000 війска, що армія та може подвоїти ся і дорівняти австрійській і т. д. і т. д., „I ty zlak sied, syn szlacheck!“ Прецінь, коли балканські Славяні можуть післати кожного десятого человека, то всякий бачить, що се останні соки, які з тієї цитрини можна було видусти. Криві, вмерлі і ненароджені не підуть бити ся. Забуває „Czas“, що такий сам процент військового обору дав би Австрої 6 міліонів армії і забуває також, що подвоїти тих 900.000 балканської армії, се значить післати кожну п'яту душу на боявище — річ цілком неможлива і більше на дитячі страхи подібна. Як почислити, що удержане жовніра коштує 10 корон денно (шід час війни), то знаємо би, що кожда людина на славянським Балкані, навіть дід і навіть дитина при груді, дає дві корони денно на війну. Чи се можливо? Так само не можливо, щоби кождий вічний чоловік міг іти на війну, хоті би навіть не з мечем, а з ножиком до тереблення барбіль. Отже: Страхи на Ляхи!

Але на що отсії страхи? І кого они мають налякати, чи ворогів, чи своїх? Чи Росію, чи Австрої, чи самих себе? На се питане ми вже таки не годні відповісти. Бо, коли Поляки пруть до війни з Росією, то тоді не повинні би в Австрої вмовляти, що она слаба, а єї політика безрадна. Так само, коли они щаро хочуть, щоби Австрої заняла рішуче становище в теперішніх політичних торгах і щоби з того ярмарку не вийшла з порожніми руками, то також не пора говорити про неміч, лиши про силу. Можемо пропустити тільки одні: охоту відірвати нашу державу від союза з Німеччиною, а пхнути її в медвежі обіми Росії.

Ми дуже добре знаємо, як на спілці з тою державою вийшли і виходять Поляки, Фінляндці і Українці, отже, на разі висказуємо тілько наше велике здивоване, що взагалі така тенденція могла проявити ся перед суспільністю, яка на власній шкірі хиба найлучше досвідчила вартість московської опіки. Не перечимо, що проект вивласнені польських дідичів в Познансьчині міг обурити Поляків, але з того ще не виходить, що з дощу треба пхати ся під ринву. Сибир, кнуты, категора, пінбеніці, різня Праги і тій безчисленні криві, яких зазнали і зазнають підбіті народи Росії, кличуть вині на кожного з нас, в котрого голові съмів би повстati який небудь русофільський проект, грізне, могуче: *veto!*

Не забуваймо об тім, що борба з культурним противником, борба при помочі закона і авторитету держави, не ослаблює, а кріпить сторону покривдану, викликає реакцію, будить свідомість і веде коли не до побіди, то на всякий спосіб, не до упадку і не до того морального і матеріального розкладу, якого зразки бачимо у всіх бандитизмах, експроприяціях, провокаціях і всіх інших цвітках російської культури, котрі від Королівства ідуть на нас. В борбі з Німцем можна прецінь чогось навчити ся і той, хто ему опре ся, вийде мов насталене зелізо, а в борбі з Росією є тілько дві дороги: гніль і погибел. Тож не даром кликає Красінський:

„Kto chce iskier z czarta kuźni,
 By przepalić czarta moc,
 Ten świat wpycha w gorszą noc,
 Ten mądrości wiecznej bliźni, —
 Choćby nie był Moskal rodem,
 Ten Moskalem stał się z ducha,
 Ten mongolskich natchnień słucha —
 Moskwa — piekło mu narodem.“

Виходити у Львові що дні крім неділь і руских съвят о 5 год. по полуничі. — Редакція, адміністрація і експедиція „Руслан“ при ул. Хмельовського ч. 15, II поверх. Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукоши звертається лише відповідно засторогу.

Реклама лише неопечатані в вільни від порта. — Оповістки звичайні приймаються по цн 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 сот. Подяки і приватні донесення по 30 сот. від стрічки

якесь величезне боявище (і то в Пиньшині!) на якусі війну всіх проти всіх, по котрій має настать процес воскресення Польщі — се річ дуже ефектовна, але веполітична, нерозумна і непрактична. Нічо лекшого, як до такої війни допровадити, але нічо тяжшого, як в хаосу створити съвіт. Се річ Бога, а чоловік має інші способи — людські.

Збираючи всі отсії несподіванки разом, приходимо до висновку, що польська думка політична не йде по одній і то рівній дорозі, лише висуває „мисліт“ і що треба нам добрі вважати, щоб і собі не зйті на криві, польські дороги.

У війковій хвилі треба бути війково однодушними! *)

*) Не печатаємо тих слів для полеміки, бо на се тепер не пора. Навпаки. Дуже були бы ми вдоволені, коли цілій край, без огляду на народності і сторонництва дійшов до згоди в поглядах на найближчу будучину. Що йно тоді єго голос мав бы якесь значене. Прецінь Галичина в Буковину рівнає ся Румунії і єсть мало що менша від славянського союза на Балкані.

Але саме тому треба мати очі і уши відчинені, щоби бачити кождий рух і чути кождий шелест наступаючого ворога і єго съвідомих та несъвідомих союзників. Треба інформувати і остерігати наших читачів перед всім, що могло би пошкодити наші справи. Се диктус нам наш днівникарський обов'язок. Можна би спорити о тоні статі але під час пожару ніхто не дивить ся, якої краски бочки і коновки на воду. — Редакція.

Причинок до історії лемківських релігійно-православних сект.

(Лист в Ясла до Редакції).
 (Дальше).

Селяни з Ригетова вижніого і Ригетова нижнього лазять поміж людьї і благають поради: „Поможіть! кажуть. Вже шість літ як ми зложили всі гроши на будову школи тай годі нам дочекати ся того часу, коли вже она в нас зачне будувати ся — та чи ми взагалі коли дочекаємо ся учителів в наших громадах. — Га! що робити. Коли вам ваш егомосць, декан і ще й до того член Ради шк. окружної в тім вічо не порадить, то кому іншому віяк мішати ся. — Та то оно так — кажуть ті селяни — „Егомосці наши лем смотрят, жеби їм било добре а ти, хлопе, ід, кади кщеш, хочби і на православе...“

Та однак не ходить нам о виказуванні просвітніого стану на Лемківщині, але власне розходить ся о виказане того „гоненія“, якої дізнає тут „съвята русская віра“.

На час сусpenзії Юрчакевича назначила гр.-кат. Консисторія адміністратором на Чорне о. Мишковського, пароха з Ростайного і дійсно той съвященик на Богослуження до Чорного, Незнаєви і Липної правильно приїжджає. На Богослуження сі — розуміє ся — крім позіставших там греко-католіків не приходить ніхто, не приходить ніколи і о. Юрчакевич, хотя має з консисторії таке припоручене. Аж дні 21. вересня с. р. на самий кермеш (празник) в Липні таки вибрається від своїми адгерентами до церкви. Та що з того. Ото пересиджу недалеко церкви в корчах через Службу Божу, а коли о. Мишковський відїжджає вже домів, іде тоді о. Юрчакевич ніби на Богослужене. Се вже мусіло, очевидно обурити і самого о. Мишковського, хоч „по

Відчиняти перед читачами вигляди на

убіжденю „адномищенніка“. Якоже супроти того мають відносити ся до своєї церкви не съвідомі Липнини. — Розуміє ся, що не інакше.

Отже чи се порадно, держати сего чоловіка тут на Лемківщині, щоби і даліше стягав до себе агентів, агітаторів, православних попів на нічліги — ще й до того користав з публичного добра. — Так єму — як видно — на его званю хиба найменше залежить. — Бо коли не піде в Америку або до Росії, куди наставив ся, то ціком певно, ідучи слідами Маркова, по реформі виборчій війде з ним разом, та з Дудикевичом до галицького сому.

У сердечних москофілів-яничар тут в Галичині, а тим самим і на Лемківщині є три методи, а властиво три дороги, якими они ходять о то: 1) В найнишій і найпідлійший спосіб підлизувати ся всеополякам (і то не задармо, бо всеополяки і шляхта бережуть їх як съвітого огню, щоби не погас) а в своїх органах вписувати, що се як раз роблять Українці. 2) Де мають силу, то там брутально на московський лад навіть розбоями ідути походом в канонадою націти українство, підбурювати часописами народ проти Українців, а уживають до того найнишого сорта і найпідлійших клевет, зогиджувають, то словом, то карикатурами, в розбіпацький спосіб наших робітників, не вагаючи ся їх плюгавити тай то від князів нашої Церкви зачавши, а на посліднім комірнику, що тілько він видав ся ім Українцем, — скінчивши. — А там даліше то вже і визивають народ, щоби колами порозганяв Українців на чотири вітри. — 3) Коли ж ті Українці відважать ся оборонювати себе, будьто перед судом, будьто за помочию своєї преси, тоді они в своїх царе- і православних часописах підносять крик: „нас мучать і переслідують за „руськую ідею“, а перед народом кажуть, що се за „съвітую русскую православную віру.“

А коли пригадувати ся, як виглядають ті муки і переслідування, то їх зовсім не між москофільством шукати, а як раз проти. На переслідування і муки наражені є лише Українці, що живуть між карапастством тай toti спокійні люди, котрі не хотять підчинятися комендантам чорносотенних хуліганів. А щоби не бути голословним, то наведу ось такий потрясаючий до глубини душі — правдивий факт.

Суспільність наша може і повірила в те що москофільська преса рознесла по съвіті будьто бі ціля парохія о. Юрчакевича перешла на схизму. З початку оно могло так і віддавати ся. Але нині по виясненю справи — показує ся, що справа так лих не стоїть. Мимо агітаций зі сторони агентів, мимо обяснювань, що православні не будуть платити податків (бо відтак ніхто до них не буде мав права), таки оно не так склало ся.

Богато з тих людей, які от під напо-ром погроз згодили ся на виповнене для того зваж на переходу на схизму, а в душі вістали они тим, чим були. Не мало знов у тим та-ких, що ніяк на се не згодили ся, а остали як скала твердими, непохитними і вірними своїй католицькій Церкві. І про тих послідніх дало би ся много, а много цікавого, а при тім і болючого розповісти. Але я лише спиню ся на двох таких чесних героях-мучениках, а суттєво се-ляніз Чорного — Фецко Баюс і гостідтар Жидяк, з якими я мав щастє стрінути ся, тай широко і богато про все поговорити.

Нас також — кажуть — силували до переходу на православ'я. Але ми рішилися всього позбути ся, майна, а навіть і свого життя положити за жертву, чим кинути то, що одержали в спадщині по своїх батьках. З початку нас просили, відтак грозили ріжними пакостями і переслідуваннями, а та дальше, та вже на тих дітей і жінок стали мов соак відганяти від церкви, бо мовляв, що ми зрадники православної віри і білого батьків-цара. Навіть з далеких сіл надавали і налаязти на нас ріжні запити індівідуа, тай не дають нам спокою, так що ми прізволені обганяті ся мов від насімкомів. Колись недавно, то аж з Маластово заїхало в Чорне якесь запите і несповіда розума „говедо“ мабуть Федіо Гомбіль з Пилипчук, п. Ізidor Садовський, п. Михайлівським, і пожалуванем до Юрчакевича а Питляр, п. Стефан Лозай і п. Петро Вервідтак непоминуло і наших „хаж“, щоби склонювати нас по зміні віри. Лише що тов „го-ведо“ видало ся нам якесь дуже низь- дукевич, о. Гр, Косар і А. Вервіцкий.

кої вартості. Запите, в обох кешенях по фляшці „палюнчика“ так, що ми відразу пізнали моральну вартість тих православних агентів і кажемо до него: „Іди собі, покусо, — пильний себе самого“.

І ми хоч на тепер і не певніного майна, то і се не відстрапить нас. Ми на все останемо вірними нашій съвітій вірі. Погроз і пакостій ми не злякаємо ся, бо нас газдів з грунта ніхто не зможе. Ми не хочемо щоб ворог нас міхався з нашої Церкви; ми не хочемо, щоби нас посміти місто з хрестом съвітим від проваджували на вічний спочинок з колами в руках, таї закопували до землі як бараболі до ям. Але ми хочемо жити чесно і умирati по християнським. Наші братя — кажуть даліше — дуже неврозумно зробили, що задля Юрчакевичової бути пішли неметеними дорогами.

Бо чи жони через тє вже старили Москалями? Детам, — Ні! Чиже они перестали вже по давному молити ся, — чи інакше ісповідують тепер свою съвітій віру, чи може перестали вже вірити в Принепорочне Зачатє Присвятої Діви? Таж нам вдається, що віру змінити, то не те саме, що сорочку скинути, а вдіти на себе съвіту. Сего, що накої егомость, тай що дальше виробляє, то ми ніяк не хочемо слухати хоч би прийшлося за те нам ще багато, а багато перетерпіти. Ми чайже сподіваємо ся, що в критичні хвили охорона для нас таки найде ся.

(Конець буде).

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і приступати нам нових передплатників в кругах своїх знакомих.

Допись із Зборівщини.

(Нужда. — Загальні збори першого кружка У. П. Т.)

На Балкані усталла всяка робота в полі, бо перешкоджає війна а в нас на Поділлю спиняють роботу часті дощі а навіть сніги з морозом поверх 12 ступенів. Тим то на піддільських полях ще богато невикопаних барахолів. Дуже густо видніють цілі лані скошеної і не звязаної вівса; декуди стоять згорілі вівсяні копи, порослі зеленью. Лучася ся також не звезена в копах, або на покосах гречка. Озимини дуже мало засіяно. По сіножатах лежать чорні пасма, то скошена і зігніла става. Товар подешевів. Усюди бількують селяни на брак способу на оброблені рілі. Сидять по коршах та при чарці радять, що тут робити?

А тепер про загальні збори першого кружка У. П. Т.

Е засада, якої повинні держати ся часописи, щоби поміщувати статті про загальнонародні та суспільні справи а в новинках подавати про сенсаційні подїї дня і часу. Оно і зовсім слухно, що пересічного читача вічно не обходить справа малої важливості, як якісні там збори в забутій від съвіта місцевині. Однак тим разом ми зневолені відступити від сї часу затвердження статута УПТ. т. від дня 15. червня с. р. доперва основано і введені в житі в місточку Заліщики, зборівського повіту, перший кружок УПТ., якого загальні збори відбулися дні 1. листопада о годині 4. по полуночі в комнатах „Народного Дому“.

На збори прибув делегат головної Управи зі Львова п. Коць, який пояснив статут кружка і подав директиви в справі ведення кружка. Відрадно появилось було се, що на зборах бачили ми крім місцевої і замісцевої інтересів також гурток селян і міщан. Видно, що тутешня інтересів подбала про вияснені селянам і міщанам значення і цілії Товариства, коли они зацікавили ся та прийшли на загальні збори і вписали ся громадно в члени кружка.

По обговоренню постанов статута наступив вибір Старшини, в склад якої вийшли: голова п. Григорій Метельський, члені старшини кружка: о. Іван Костельний, о. Василь Луківський, п. Ізidor Садовський, п. Михайлівський, і пожалуванем до Юрчакевича а Питляр, п. Стефан Лозай і п. Петро Вервідтак непоминуло і наших „хаж“, щоби склонювати нас по зміні віри. Лише що тов „го-ведо“ видало ся нам якесь дуже низь- дукевич, о. Гр, Косар і А. Вервіцкий.

До контрольної комісії вибрані: о. Гай-

По виборі старшини обговорювано справу приступання членів і збирания фондів на засіданні кружка. З помежи бесідників, які забирали голос в сїй справі, виріжняла ся бесіда о. Григорія Косара, пароха з Ратищ, який в краснорічевих словах повних пориву і сили заохочував присутніх до приступання членів і до збирания складок на потреби кружка, що саме вводить під своїм зарядом гімнастичний курс, котрий числить дві класи 1. і 2. До першої класи ходить тепер 13 учеників а до другої 18.

Не з меншим поривом виголосив свою промову п. Мих. Питляр, адвокатський кандидат, який згадав про народне виховання, організацію і про потреби рідних школ по селах, в яких неправно введено для українських дітей польську викладну мову.

Збори закінчилися около 8. години а всі учасники одушевлені розійшлися до домів з кріпкою постановою працювати для добра народної і рідної справи.

Новооснований і введеній в житі кружок є першим, який намісництво затвердило на основі обновленого статута У. П. Т. Доси нарікали наші по всім усюдам, що „Т. С. Л.“, основуючи свої кружки а при них бібліотеки і школи, стремить тим самим до винародування нас, Українців. Доси говорило ся часто, що у нас нема подібного статута, який би дозволяв нам на подібного рода організацію інституції. А що буде тепер, коли повсташ змінений статут, обновлений на основі подібних статутів товариств „Т. С. Л.“ і „Schulverein“? чи і тепер будемо нарикати?

А нуто до діла! Киньмо сліззи, а берім ся до організації Кружків У. П. Т. Гонімі від себе мраки тьмав! Покажім, що уміємо працювати над двигненем рідного образовання. Через просьбу до відродження і освободження з неволі тьми.

Статут У. П. Т. обіймає дуже широко средства, які ведуть до заспокоювання потреб українського народу на полях шкільництва та публичного і домашнього виховання. Статут сей допускає в члени усі верстти суспільності без ріжниці полів і партійних пересвідчень. Статут дозволяє на се, що кружки можуть вести свою роботу у всіх напрямах рідної школи, тому найде ся в сїм обновленім товаристві для кожного відповідна робота. Що доси сей статут мав вузькі права, то був викрут, що до нашої роботи просвітній бракув правних статутових підстав. Нині є вже статути, ходить отже тепер о нашу роботу. Поживемо а побачимо, що винно, чи статути, чи наша байдужність?

Проте не марнімо часу на довше думання а основуймо в кождій місцевості кружки і сповідiamo совітно працю над вибудуванням карних кадр нашої суспільності. В кружку У. П. Т. найде ся місце до роботи, хто лише скоче працювати для добра свого народу.

Микола Прокопенко.

З делегацій.

В Будапешті зачала вчера радити австрійска і угорська делегації.

Предсідником австрійської делегації вибрано гр. Мервельдта а его заступником д-ра Доберніга.

Гр. Мервельдт, обнявши провід, вказав в довшій промові на поважне положення з причини балканської війни. На сїм засіданні серед окликів на честь цієї замкненої.

Перед салею, в якій радила угорська делегація, урядувала жандармерія, яка впускала лише делегатів, що можуть вилітити відповідно до тим коротким моїм виводом і не будете вдавати ся в широку розправу, тому що така розправа з причини дразливого характеру веденіх переговорів не улекшила б мені моєї задачі.

Виводи гр. Берхтолдъа переривано часто живими оплесками і принято їх дуже прихильно.

На сїм замкнено засідане. Слідуюче нині о год. 4. по полуночі. На дневнім порядку розправа над заявкою гр. Берхтолдъа.

Протягом короткого часу, який дільить нас від замкнення попередньої делегації, лучив ся ряд подій, що мають далекосягле значення. Згадав про мир, заключений межи Гуреччиною а Італією в Львові і висказав здогоду, що наш союзник осягнув ціль, до якої стремів від десятків літ і яка отворила нам нове, віячне поле для культурної праці.

Згадуючи про свій побут в Італії, де приято его сердечно, сказав, що се в новим доказом сердечних відносин межи обома союзниками.

Дуже поважно уложило ся положене — говорив дальше — на недалекім Сході, де всі балканські держави вхопили за оруж. Дальномація великороджав за почином Поянкарова вже від вибуху війни старала ся удержані взаємне порозуміння межи великороджавами і ділати спільно в цілі здергана страшної війни. В найтіснішім порозумінню з нашими союзниками і приязній згоді в Росію і Англію брали ми живу участь в тій виміні гадов і оставоючи також тепер в згоді з великороджавами, є ми пересвідчені, що в сей спосіб найліпше прислужимо ся нашому бажаню, щоби пожежу війни як найскорше загасити.

Дотеперішній перебіг війни приніс балканським державам велике здобутки, а під їх впливом змінила ся ціль, до якої стреміли ті держави, зачинаючи війну. Перед вибухом війни домагали ся переведення адміністраційних реформ в цілі поправи умовин життя і буття земляків в турецькій державі і се головно також в воєнних маніфестах. Нині домагання балканських держав сягають далеко даліше і не дадуть ся погодити з засадою ненарушимості Туреччини. Для нашої політики, яка не має ніяких експансивних стремлінь, є міротатно журба о удержані мира, а найважнішім обов'язком охорони інтересів монархії перед всячими стратегами. Наше дотеперішнє становище супроти ворожих подїй ціхувала резерва і умірковане, яке всі признали. Хочемо і даліше витривати на сїй дорозі съвідомії своєї сили, яка дас нам запоруку, що мусимо найти послух для нашого голосу. Не сумніваю ся, що зможемо

З Царгорода доносять, що турецке війско, скріплене новими полками, висіло на сушу в Мідії, і не змогло ся, бо головна армія коло Візи заатакувала ворога в північно-східній околиці. Вислід битви не є звісний.

Дописець „Die Zeit“ доносила, що турецьку армію, яка заняла становище на схід від Чорлю, виперли Болгари, она змогла ся до Катальджі. Однак в дипломатичних кругах панує пересвідчення, що балканські держави, хотіть ще зискати час, заким дадуть відповідь, бо не хотять передчасно переривати воєнну акцію, а бажають осiąгнути намірену військову ціль. Сею цілью є: битва коло Катальджі, яка наступить імовірно з кінцем сего тижня, по друге здобуте Адриянополя, потім здобуте Скутарі, по четверте овлада Солуна і Монастира.

З Солуна депешують, що рішаюча битва біля Солуна наступить в сих днях. „Стампа“ пише, що в операціях проти Солуна і Царгорода возмутить участь армії всіх чотирох союзних держав. Вість про заняте Солуня не підтверджується, за те телеграми з Білгороду стверджують, що сербське військо посунулося аж під Солуня і Монастир. Головна болгарська армія буде в найближчих дніах перенесена в Мустафа паші до Ліле Бургас.

Населене Родостом і сіл між Родостом а Царгородом покидає свої осідки. Грецький відділ зложений з 10.000 людей, підпалив село Якоб бей біля Фльоріни.

З грецького театру війни.

Грецька армія, зустрівшись з переважаючою чисельно турецкою армією, недалеко Солуна, станула на місці і не посувався далі. До Атени прибув Гарібалді з 3.000 грецьких та італійських добровольців. Повітано єго з ентузіазмом.

Положене в Царгороді.

Як в Пері, також в Стамбулі настав спокій. Великий рух панує в околиці залізничного двірця і в улицях, що ведуть до Порти. На улицях видно богато жовнірів, втікачів з поля бою. Серед турецкого населення панує велике пригноблене ізза вісті про зофоне турецького війська. Однак не видно обурення, лише детермінацію. В обаві перед захороненням дав австрійський амбасадор один корабель Льюїда для евентуального перевозу австро-угорських підданих. Женщины і діти можуть сейчас уходити ся на парохід. Кілька родин вже са на кораблі. Австро-угорська школа коло амбасади в Пері понехала науку і стоять готова на принятие австро-угорської колонії. Завтра має приїхати другий австрійський корабель.

„Daily Chronicle“ характеризує положене в Царгороді, стверджує, що є оно дуже поважне.

Турки поприєзали, що піметять ся за погроми, які віднесли в війні з невірними. Вже два рази пробовано нападу на європейську дільницю, однак досі вміла поліція се мути перешкодити. Сумнівне, чи й на дальше вистарчить поміч турецкого правительства.

Воєнні флоти вже вже водах. Секція нашої маринарки при міністерстві війни доносять, що перша дивізія австро-угорської ескадри призначається вперше до порту в Смирні.

На домаганні німецької амбасади привели турецьке правительство, щоби також один італійський кружляк переплив через дарданельський пролив для охорони італійської амбасади. Нині прибуде до Царгорода кружляк „Аспер“ для охорони австро-угорської амбасади.

Аг. Гаваса доносять: Три французькі кораблі прибули до Сириї, очікуючи нових інструкцій.

Воєнні відгомони.

Між погибшими по турецькій стороні під Кіркілессе є також військовий польський, якого самі Турки(?) в замішанію самі построили.

Із зображенів, які дає воєнний дописець „Daily Chronicle“ про останні битви, відходить, що турецький жовнір не втратив давнього духа турецької армії; в правді побитий, але показав ся велично відпорним. Коли був належно ведений, уоружений і одітій, був би в певності побідив. Дописець вказує, з яким стоїзмом турецький жовнір через 5 днів майже без поживи, йшов до бою без нарікань.

Чотири російські летуни удали ся як добровольці на поле бою.

Акція посередництва.

Як звісно вже, Туреччина звернула ся до великорівнів з проємбою о посередництві для як військового покінчення війни. З дипломатичних віденських кругів доносять, що великорівнів звернули ся тепер до балкан-

ских держав, щоби повідомити їх про турецьку просьбу. Коли балканські держави згадують ся на се, то сейчас зачеє ся акція посередництва. Однак в дипломатичних кругах панує пересвідчення, що балканські держави, хотіть ще зискати на час, заким дадуть відповідь, бо не хотять передчасно переривати воєнну акцію, а бажають осiąгнути намірену військову ціль. Сею цілю є: битва коло Катальджі, яка наступить імовірно з кінцем сего тижня, по друге здобуте Адриянополя, потім здобуте Скутарі, по четверте овлада Солуна і Монастира.

Льондонська печать з гори заявляє, що балканські держави відкіннуть всяке вмішання чужих держав, однак сюди трудність можна поконати.

Віденський, берлінський і петербурзький кабінети дали вдоволяючу відповідь Туреччині і заявили охоту посередництва; того самого можна сподівати ся по дипломації англійської, французької та італійської.

Голоси печати.

„Times“ твердить, що поки війна була віршена, здержано ся в симпатіями для якої небудь сторони. Нині треба призвати віслід борби і треба приняти засаду: „Балкан для балканських народів!“ По прихильним становищам Австро-і також Німеччини „Tájms“ заключає, що й тридержавний союз буде за мировою розвязкою балканської крізи.

„Рѣчь“ містить інформації, одержані від відзначного балканського дипломата, що зображені відмогання балканських держав в слідуєчий спосіб:

Чорногора одержала би віляєт Скутарі. Сербія: Стару Сербію і доступ до Адрийського моря.

Греція: Тесалію, полудневий Епір і Ельбасан.

Болгарія: границі усталені в договорі Сан-Стефана, а також Солунь, Адриянополь, Дедеагач і півостров Халкідікі.

Туреччина в Європі осталася би з простором, якого границя йшла би від Мідії над Чорним морем здовж ріки Ергене і Марди аж до гирла Маріци, а Румунія не одержала би віякої вінагороди.

Урядовий орган сербський „Самоуправа“ обговорюючи положене на полі бою, стверджує, що сербські армії в головній часті сповнила свою задачу і що з кождим днем дальнішого походу зближає ся конець війни. Опір Туреччини стає що раз слабший. Тому, що на інших полях війни положене в подібне, зближає ся день, в якім чотири балканські держави подиктують умовини мира до недавна так гордій, а нині розторощений Туреччині.

Професія відновити передплату.

НОВИНКИ.

— Календар. В четвер: руско-кат.: Баркіяна; римо-кат.: Геркуляна. — В п'ятницю: руско-кат.: Димитрія велик.; римо-кат.: Севера.

— Вчераши звільні збори „Львівського Бояна“ дали наглядний доказ занепаду товариства під національно-демократичною управою посла Льонгіна Цегельського. Замітне, що усунувся від вибору в товаристві д-р. Михайло Волошин, високозаслужений дірігент товариства, що своєю практикою, талантом і нервами підніс товариство до незвичайного розвою, доки всякі зарозумілі недорости не спливли з його практики та не довели товариства до руїни. Про сю нечівано прикурів справу між різними причинами мовчали через цілій рік, але нині масово розвязані руки і уста, а щоби товариство охоронити перед дальнішим занепадом, між навів відкрімо руబець інтриг, які ведено від дівочого часу. Дотеперішній голова „Бояна“, звісний із свого неробства, п. Льонгін Цегельський, не дістав при поновленні виборів, ані одного голосу. Головою вибрано проф. д-ра Рибачка, заступником голови проф. Філіярета Колессу, дірігентом д-ра Остапа Людкевича, заступником проф. Евг. Форостину, а до виділу: п. Яр. Вітошинського, Ром. Федусевича і Яр. Сім'яновича. На дірігенту рішено просити п. Олену Ясеницьку.

— З Черновець доносять, що д-р. Смаль-Стоцький зложив також мандат послу до державної ради.

— **Жадане робітників електричного заведення.** Одні відбули робітники міських електрических заведень у Львові збори, на яких ухвалили жадання що до доріжняного додатку, зміні емірального статута, службової прагматики і стабілізації.

— **Огонь в кінотеатрі.** В недавно отворенім в пасажі Мікояна у Львові кінотеатр „Люкс“, заняла ся вчера під час представлення фільму, а небавдом ставна в огні будка оператора. Се викликало серед присутніх переполох, який на шасти не мав поважніших наслідків, бо лише попік ся оператор.

— **Нешаслива пригода з оружям.** З Устрік долішніх доносять вам: Дня 4. с. м. в Телесніці сяяній коло Устрік лучила ся така сумна пригода: В Телесніці сяяній був учитель М. Войтович, а помічно учителькою була п. Прашівна, 26-літна дочка урядника в Самборі. Войтович був мисливим і держав на биту стрільбу в помешканю. По полу дня згаданого днія Войтович ляг на постели в своїй комнаті зовсім одягнений і в черевиках, щоби спочати. Там вішала п. Прашівна, щоби покликати его на лекцію, а коли Войтович не вставав, она жартуюча взяла стрільбу зі стіни, і не знаючи, що стрільба набита, зміршивши сказала: „chodz Pan, bo Pana zastrzele“ — і через неувагу потягнула за курок. Стрільба винайшла а набій грубого шроту попілив Войтовича в саме чоло і убив его на місці. З Устрік долішніх вийшов на слідство судия п. Мокрицький.

Бл. п. Войтович був дуже здібним учителем, горячим і съвідомим Українцем і мав додірка 26 літ, тож вість про його смерть викликала потрясаюче враження в кругу його знакомих. Нехай ему земля, которую так щиро любив, буде пером!

— **З судової салі.** В розправі проти о. Пополиновича і тов. зайшов вчера цікавий зворот. По візяннях п. Я. Жепінської про свої відносини з Оссолінським в Винничках і у Львові оголосив предсідник радник Рибіцький ухвалу трибуналу в справі внесків оборони і прокуратора. Трибунал відмовив покликаню до розправи ряду съвідків, згідно з якими на деякіх. Що до Станіслава Ос-кого постановив трибунал зарядити на довірчий розправи провірені стану ума Ос-кого. О 11. год. вийшов на салю Станіслав Оссолінський. На довірчий розправі давав він просторі вияснення на питання предсідника. Вперед питав его предс., про родинні відносини, а відтак про різкі справи загального характеру. Порушувано також політичні справи, а навіть актуальну нині справу становища супроти балканської війни. Деякі з відповідей Ос-кого викликували сердечні вибухи веселості серед членів трибуналу, судів оборонців і ін. О 2. по полу дня розправу перервано. Коли Оссолінський опустив салю, вказавши предсіднику Рибіцькому, що се не було переслухано Ос-кого як съвідка, але провірювано его умового станову. З виводами предсідника польмізували оборонці д-р. Грек і Горовіц.

— **Причина хороби царевича.** Супроти розповсюднених найріжнорідніших вістей про причину недуги царевича, оголосив урядово петербурзька агенція ось що: В перших дніях побуту в Білій вежі наслідник престола, вскачуваючи до човна, зробив за широкий крок, в наслідок чого 20. вересня заведував. Винайшлося небезпечно опухнене в пахвині і улив крові до черевної ями; дні 11. жовтня коли ся недуга почала вже уступати, наступило нагло погіршене в причини неуважного порушення царевича. Наслідник престола не скоро зовсім вилічиться, або крім сего терпіть він на недокровність.

— **Підвищені плати учителів середніх шкіл в Росії.** З днем 1. листопада в Росії в житі новий закон в справі управильнення поборів директорів і учителів середніх шкіл. На основі цього закону виносять перші побори етатового учителя річно 4,482.95 К при 18 годинах тижнево в гімназії, а 4,818.75 К при 20 годинах в реальній школі. (У нас пересічно 3.500 К при 18 год. тижнево). Учителі мають право до 4 п'ятіліття кожде по 1000 К, а по 25 літах служби до переходу на емеритуру. (У нас 2 перші п'ятіліття виносять 500 К, з другі 800 К; на емеритуру з повною платою можна перейти по 33 літах. Перші побори директора виносять 11.250 К. (У нас директор одержує крім звичайної плати 1.000 К функційного додатку, та мешкане, тратить за те половину активального додатку. Побори шкільних інспекторів виносять 12.500 К. (У нас від 8.000—10.000 К а лише віймково

до 12.000 К). За рівнорядні класи одержують директори окрему винагороду 125 К від кождої. За класове господарство призначається додатково учителеві окрему плату (вчислена до висше згаданих квот) і знижка годин. Завідатель шкільної бібліотеки і учителі природничих наук одержують за приготування досвідів окрему плату. (У нас ті заняті безплатні). Діти шкільного персоналу в звільнені від шкільних оплат в державних середніх школах.

— **Хто марнує неузичнити, замість зложити їх на У. П. Т., марнує загальне добро.**

— **Пророцтво про судьбу Царгорода.** Одно грецьке пророцтво каже, що Царгород здобутий Магометом II, в 1458. році, дістане ся знову до християнських рук в часі володіння султана, який також буде називати Магометом. Друге проро

вістка старого Сави з Підгірія, австрійского вояка" красне і коротке слово: з в и т а з ь . Тє слово і в порівнаннє не може піти з утаглим і безсильним словом: „звитяга".

„звязлий" польск. zwieźły — звяз-
кий, звязний. „звязлість" zwieźłość —
звязкість, звязність.

„звіринність" — звірня.
„зділка" рос. сдѣлка — утода, умо-
ва, умовка, токма, стокма.

„злокозненний" старосл. злокъзнь
російск. злокозненний — лукавий; зло-
бний.

„кавіор" у Поляків kawior, у Німців Kaviar (aus den unreifen, den Eierstöcken etnommenen Eiern der Störarten, namentlich des Hausens, bereitet) — кавяр гл. Писання И. П. Котляревского. Скт. П. 1862. стор. 106.

I ласощі все тільки юли,
Сластечки, коржики, стовпці,
Вареники пшеничні, білі,
Пухкі з кавяром буханці.

Повісті Григорія Квітки (Основ'яненка). Томъ первый. Издавъ П. А. Кулішъ. Скт Петербургъ 1858. Салдацький патрѣтъ стор. 137. кавяр, оселедці... Том другий. 1858. стор. 327. кавяру солоного. Татарське слово кавяр значить властиво загалом: рибача (рибя) ікра.

„квадратовий" — квадратний, „ква-
дратовий метер" = метр квадратний.

„компроміс" — злагоді, злагода, у-
мова, договор.

„Корнило" — Корниль. Українці кажуть: Корній. Галицькі писателі утворили собі неправильно „Корнило" після Гаврило, Gabriel, однак люд віколи не каже „Корнило" ібо: Корниль, на Україні: Корній, що одвічно грек. Корніліос, латинськ. Cornelius, старосл. Корнійлис.

„Косодеревина" — жереп, Pinus mon-
tana s. mugus. Гірська та сосна зове ся у

польських гірників: kosodrzew, kosodrzewina.

Лішою і красною польською назви від тої нікто не годен зложити. Живе она в устах тисяч і тисячі гірського польського люду. Декотрими нашими писателями крадена назва „косодеревина" (незвичайно довга! шестисткладне слово!) есть гідка, мертва, нікто її не зрозуміє, а до виговору трудна, боятлива. Ніколи не може она заступити нашої рускої, красної, короткої назви: жереп. Жереп, яко рід гірський, лиш декуда в наших горах находить ся, тому лиш декуда гірському людови звісний. Так н. пр. у нас находити ся жереп часто на Чорногорі, де творить самий крайній верх лісів. Густі зарисники жерепу стелять сл. високо по землі, іх трудно, а без скорири нераз неможливо перейти. Гуцули зовуть ті зарисники: жерепниками. Наші Руснаки нераз хвалиять бесіду наших селян, та приде до чого, місто взяти у тих селян свої чисті, милозвучні назви, лучше крадуть з польського, з російського, а навіть з ческого слова, ладчи язиче не здале ні до чого і непотрібне ні кому.

„кришталова вода" — кристальна вода.

„летучий" рос. летучий — летючий;

„ліпень" — скрізь в наших горах; пир,

Thymallus vulgaris, лиш декуда у Лемаків

угорських: „ліпень", у Поляків: lipień. Пир належать так як піструги до найексплі-
ших наших риб. В календарі рибацкім при-
значенні головно для наших селян повинна міститись у нашого люду вживана назва:

пир (пер).

„лютий" далеко красніше людове слово:

лютень; місто: „другого лютого, пято-
го лютого" — другого лютня, пято-

го лютня; також радив би я місто „ма-
рець" уживати: март; місто „червень" уж-

чевень, м., „ліпець" уж, ліпень.

„мабудь" — мабутъ. Декотрим видко іде о тоб, як найбільше вводити слова непра-
вильні, так щоб була країна „воля". Люд го-
ворить, як до окопиць: мабутъ, мабутъ,

мат бути мабуть — декуда вимкво може і „мабудь". Тую форму „мабудь" підносять

декотрі літерати і пишуть з великою віткою „мабудь", але утворюють нове слово „май-
бутній" — то вже не „майбутній"...

„мармор, мармур" у нас говорить люд
маймур — але таки, думаю, писати: мрамор. — „мармуровий" — мрамор-

„маршалок" польск. marszałek, ческ. mag-
šalek, нім. Marschall, маршал. „віцемарша-
лок" віцемаршал.

„маштаб" Massstab, мірило.

„меблеве уладжене" — мебельне у-

ладжене, мебельний улад.

„мізк" польск. mózg — мозок, рідник:

мозку (декуди місцево: mózg; подібно: гадюга

місто: гадюка).

„міліонний" — міліонний. „трий-

цять міліоновий народ" — тридцять мі-

ліонний народ" .

„місцевість" п. miejscowość, місцевина.

„міць" рідн. „міці" — міц, рідн. мочи.

„модрев" поль. modrzew, по нашому:

модріна.

„мріч" — мрія, рідник: мрія, гу-

гульске: мрія чл. Знадоби до словаю южно-

руського. Нап. Іван Верхратський. У Львові 1877,

стор. 38.

„мріята" — мріта.

„мясень" — мяз. Місто чистого, людо-

вого слова: мяз знову крадуть з польського

штучно утворений вираз: mięsień.

(Дальше буде).

Телеграми

в дні 6. листопада.

Будапешт. Нині приняв цісар австрійську делегацію і на промову предсідника відповів між іншими: Від хвилі останньої сесії делегації наступали поважні візити замотана на Балканським півострові, які вимагають збільшеної чуйності з тої причини, що важні спрахи монархії могуть бути виставлені на шкоду, належить бажати собі чим скоршого повороту до правильних відносин політичних і торговельних. Міс правительство в готове в порозумінні з запрізняними кабінетами у відповідній хвилі взяти участь в акції великих кодержан до привернення міра.

Будапешт (ТКБ). Вчера приняв цісар о 9. год. рано на приватнім 1-годиннім послуханію міністра заграничних справ гр. Берхольда. О 10. год. був у монарха на послуханію команда корпуса, ген. поручник Терстмански.

Будапешт (ТКБ). Вчера приняв цісар на послуханію предсідника кабінета д-ра Лукача.

Будапешт. І сим разом під час приватів австрійських і угорських делегатів не відбудеться у монарха cerele.

Відень (ТКБ). Вчера вібрала ся бюджетова комісія під проводом предс. др. Коритовського, який вказав на конечність скорої полагоди буджета. В останніх 15 роках полагоджено нормально бюджет лише 4 рази. По довшій дискусії постановлено вибрати одного голівного референта і вибрано ним п. Штайнвендера.

Берлін. Міністер Сан Джюльяно приняв вчера заграничних дневникарів і заявив, що не уділить їм ніяких політичних вісток. З Берліна поверне міністер імовірно до Риму, де мусить бути присутнім в італійській палаті. Єго відвідини у Відні наступлять, здає ся, під час се зими.

Почдам (ТКБ). Цісар Вільгельм приняв вчера міністра Сан Джюльяно на послуханію і відзначив єго ордером Чорного Орла. Вечером відбудеться в честь міністра обід.

Новий Йорк (ТКБ). Вчера відбулися вибори виборців на предсідника Зединених Держав. Можливим є, що ніоден з кандидатів: Тафт, Вільсон і Рузельт не одержать більшості. В такім случаю вибере предсідника низька палата.

Новий Йорк. Предсідником Зединених Держав вибрано Вудрова Вільзона.

Река (ТКБ). Вчера спущено о 10. год. рано в Порті Ре на воду новий кружляк „Татра": є він уоружений в 10 центиметрові армати, мас 82·5 м. довжини і має вісній матеріал нової системи.

Відень (ТКБ). Звичайного професора історії Церкви на львівськім університеті, о. др. Фіялка, іменовано професором на університеті в Кракові.

Царгород. Султанський двір мав вже всім приладити ся до виїзду на азійську сторону в случаю овлади Царгорода Болгарами.

Софія. Становища Турків межи Чорлю а Зарай зовсім розбито. Страти Турків мають бути більші чим коло Лілія Бургас.

Подяка.

Світлому і Пречестному Духо-
вінству а іменю ВПр. О. Світ-
никові і Парохові Денісові Нестайці; ВПр. О. Деканоні Іванові Олесницкому, ВПр. О. Світникові і катехиті Адриянові Добринському; Впр. ОО. Василіянам Отцю містоігуменові Николаї Лискові і Отцю Порфірю Бодиарові; Впр. О. Вільгельмові Гельсдорфові, — відтак Вп. Членам співчого хору, всій Достойній Громаді нашої інте-
лігіїї в Бучачі, ученицям приват. семінарія учительської, славетному міщанству; Гро брач'ам за ласку в і великоупну участь в похоронах нашої бл. п. донечки Оленії і за заяву співчуття в нашім неви-
сказаним горю складаємо отсім на-
ше сердечне спасибі.

Бучач, 31. жовтня 1912.

454(1) Антін і Анна Харецкі.

Перше і одиноче Руске Товариство Вза-
їмних Обезпечень на житі і ренті

„КАРПАТИЯ"

Почетний президент: Єго Ексцепенція митро-
полит Андрей гр. Шептицький.

„Карпатія" вибудована на найсолідніших основах.

„Карпатія" приймає обезпечення на житі у всіх найдогодніших комбінаціях при
условів: на дожиті, посмертні капіталі, посаги і ренти.

„Карпатія" дає обезпечення всім користі, які може дати нинішній стан техніки обезпечені на житі і солдне, оглядне діловодство основана на взаємності і має на увазі лих хосен своїх членів. Чи-
сті зиски вертаються ся яко членські дівіденди.

„Карпатія" видає поліси, які по тривітнім термінам стають неспорідними і незападальними.

Плема жадного іншого руского асекураційного това-
риства на житі лише одна, одиєлька „КАРПАТИЯ".
Обов'язком кожного цього Русина є підтримати лише свое асекураційне товариство і обезпечуватися лише в „КАРПАТИЯ".

За короткий час своєї діяльності „КАРПАТИЯ" здобула собі загальну піхильність і довіре наяві в чужинців, та за короткий час свого існування по-
зискала 1495 внесків на суму обезпечення, 5,124,300
к. з того виставлено 118 поліс на загальну суму
обезпечення 3,995,500 к. з річною премією 163,666 к.
Близьші інформації що до обезпеченій і агенцій удає
Філії товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло
„Дністра". Філія приймає також зголосення внесків
на обезпечені на житі і ренти. (449)

ЦЕРКОВНА ТОРГОВЛЯ „ДОСТАВА"

Львів, ул. Руска 20, — Станіславів, ул. Смольни
Перемишль, Ринок 26.

Удержує найкращі, вибір всіх церковних річій. — Злучає найкращих артистів для виготовлення іконостасів, престолів, кіотів і др. Приймає у Львові золочена чаши і всякі направки. З віднада досі загальні призиання.

366(80cc)

Рух зелізничних поїздів

обов'язуючий з днем 1. мая 1912 р. після часу середно-євр